

1. Inleiding

Als bijlage bij deze informatienota is de evaluatie van Beleidsplan Schoon 2019-2023 opgenomen. Hierin wordt per maatregel een toelichting gegeven op de uitvoering en de resultaten die ermee zijn bereikt. Destijds bij de vaststelling van het beleidsplan heeft wethouder Snoek toegezegd met een evaluatie te komen.

Beleidsplan Schoon 2019 – 2023 is voor Haarlem het eerste vastgestelde beleidsplan gericht op reiniging. Daarvoor was er alleen sprake van ad hoc inzet van aanvullende financiële middelen. Aan de hand van een met de raad gedeelde Visie Schoon is destijds het beleidsdocument opgesteld en door de raad vastgesteld. De financiering hiervan is budgetneutraal gehouden. Er wordt alleen gemaakt van de zwerfafvalvergoeding die via het Afvalfonds (Nedvang) jaarlijks wordt ontvangen.

Aan de hand van de maatregelen zijn en worden (nieuwe) initiatieven en projecten opgepakt om het verschil te maken gericht op een hogere waardering van beeldkwaliteit en schoonbeleving door de bewoners en bezoekers van de stad. Met behulp van monitoring moet dit meetbaar worden.

2. Kernboodschap

Met het Beleidsplan Schoon zijn de kaders vastgesteld waarbinnen op structurele wijze (nieuwe) activiteiten en projecten worden opgestart en uitgevoerd, waarmee integraal gewerkt is aan het beoogde resultaat: een structureel schone(re) stad.

De Covid-19 pandemie heeft tijdens de periode van februari 2020 tot maart 2022 grote impact gehad. Met de Covid-19 maatregelen (o.a. lockdowns, thuiswerken en sterk verminderde mogelijkheden voor actief contact) konden de maatregelen uit het plan zoals meten van beleving, participatie en anders samenwerken niet of nauwelijks worden ingezet en de hiermee beoogde resultaten onvoldoende bereikt. De richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) zijn strikt opgevolgd. Haarlem en Spaarnelanden hebben de noodzakelijke dienstverlening op het gebied van schoon nooit onderbroken. Aan de uitgestelde maatregelen is waar mogelijk alsnog invulling gegeven met het beschikbare budget vanaf maart 2022. Andere bijkomstigheid was dat Covid-19 ook meer afval (20-30 procent) opleverde. Door de sluiting van de horeca zochten veel Haarlemmers de parken op en lieten daar veel zwerfafval achter.

In 2021 en 2022 heeft Haarlem opnieuw deelgenomen aan de Benchmark Schoon van de Rijkswaterstaat (RWS) en de branchevereniging NVRD. Op basis van de eindrapportage (peiljaar 2020) blijkt dat Haarlem wat betreft de gerealiseerde gemiddelde beeldkwaliteit (A/B) en de gemaakte kosten (€20,- per inwoner) even goed presteert dan het gemiddelde van alle benchmarkdeelnemers en beter dan het gemiddelde van de vergelijkbare gemeenten (stedelijkheidsklasse 1). Met name in de centrumgebieden scoort Haarlem op beeldkwaliteitsniveau A en heeft van de grote gemeentes de hoogste beeldkwaliteit tegen de laagste kosten.

In 2023 stopt de huidige zwerfafvalvergoeding (subsidie) en verwacht wordt dat eind 2024 een nieuwe vergoeding van kracht wordt. Voor de tussenliggende periode wordt momenteel onderhandeld tussen het afvalfonds verpakkingen, VNG en Rijkswaterstaat. De uitkomst van deze onderhandelingen wordt niet afgewacht en de maatregelen met betrekking tot het meten van de schoonbeleving en het verzorgen van lespakketten worden ook in 2023 doorgezet. In eerste instantie vanuit het afdelingsbudget van BBOR, maar later vanuit de alsnog verkregen subsidie (indien mogelijk).

Als bekend is op welk subsidiebedrag Haarlem in 2023 kan rekenen zal gekeken worden welke andere geplande maatregelen met dit geld kunnen worden uitgevoerd. Zo nodig wordt bij de

Voortgangsrapportage 2023 een voorstel gedaan om extra geld vrij te maken voor de uitvoering van maatregelen.

3. Consequenties

Uitgestelde maatregelen zijn waar mogelijk in afstemming met de uitvoerende partners uitgewerkt. De ervaringen met de nieuwe manier van meten (beeldkwaliteit in combinatie met schoonbeleving) worden meegenomen in de vaststelling van nieuwe resultaatbladen van de DBC (dagelijks beheer contract) met Spaarnelanden per 1 januari 2023.

Afgelopen 2 jaar zijn landelijk meer dumpingen, bijplaatsingen en stuks zwerfafval geregistreerd. Omliggende gemeenten hebben hierdoor meer geld en middelen moeten inzetten voor de inzameling. Haarlem heeft er vooralsnog voor gekozen dit binnen de zwerfafvalvergoeding budgetneutraal aan te pakken. Met het aflopen van de huidige vergoedingsregeling is het nog onduidelijk hoe invulling gegeven gaat worden aan de nieuwe regeling. Zodra dit bekend is zal Haarlem zich kunnen voorbereiden op een nieuw beleid (maatregelenpakket).

Aan de verschuiving van een curatieve aanpak (schoonmaken) naar een preventieve aanpak (schoonhouden) is met het maatregelenpakket invulling gegeven. Ook lokale en landelijke initiatieven en acties zijn ondersteund. Pas op lange termijn wordt het effect van deze aanpak duidelijk. Aandacht over wat iedere Haarlemmer (en bezoeker) zelf kan doen voor een schone(re) omgeving met een doorkijk naar de toekomst, blijft nodig omdat Haarlem groeit en verandert.

Met het beoogde resultaat van een structurele schone(re) stad is in het Beleidsplan Schoon gekozen voor een grotere nadruk op schoonbeleving. Maar wat schoon is voor de ene bewoner hoeft nog niet schoon te zijn voor de andere bewoner. In mei 2022 is de app schoonheidsmonitor voor de winkelgebiedenscan gelanceerd. De bewustwordingscampagne en media-aandacht start oktober 2022. Naast de buiten beter app bestaan alternatieven als de litterati app of WePlog. Ervaringen en nader onderzoek door Spaarnelanden moet uitwijzen wat bijdraagt aan beleving, meetresultaten en mogelijke koppeling aan bestaande systemen voor het maken van een melding Openbare Ruimte in Haarlem.

4. Vervolg

Om Haarlem op hetzelfde niveau schoon te houden in een groeiende stad waarbij steeds meer wordt vermengd en verdicht blijft een gelijke inzet met een nieuw beleidsplan schoon ook de komende jaren gewenst. Uitgangspunt is dat meer Haarlemmers en meer bezoekers ook meer (zwerf)afval veroorzaken en voorkomen moet worden dat dit in de openbare ruimte terecht komt.

Voor de maatregelen uit het Beleidsplan Schoon is afgelopen jaren dankbaar gebruik gemaakt van de vergoeding voor zwerfafval. De hierop afgestemde begroting was de basis voor het beleidsplan schoon 2019 – 2023 en ging er destijds van uit dat ook in 2023 deze gelden nog beschikbaar waren. Echter, na 2022 stopt het vergoedingsstelsel in de huidige vorm.

Naar waarschijnlijkheid wordt 2023 (en mogelijk 2024) een overgangsjaar waarbij er nog geen duidelijkheid is over de hoogte van een eventuele vergoeding of hoe invulling wordt gegeven aan een nieuwe systematiek. Nadat bekend is op welk bedrag Haarlem kan rekenen zal op basis hiervan een nieuw Beleidsplan Schoon worden opgesteld voor de komende jaren.

Binnen het contract (DDO) met Spaarnelanden is ook de reiniging opgenomen. Dit betekent dat het regulier schoonmaken en -houden van de stad voldoende is geborgd. Het tijdelijk wegvallen van de vergoeding heeft dus geen consequenties voor de reguliere activiteiten. Wel voor de extra activiteiten/maatregelen.

5. Bijlage

Evaluatie Beleidsplan Schoon 2019 - 2023